

O rode lipňov (*Thymallus*)

Karol Hensel

Podkmeň VERTEBRATA (stavovce)

Podtrieda ACTINOPTERYGII (lúčoplutvovce)

67 radov, 469 čeľadí, 4 440 rodov a asi 30 500 druhov.

Približne 44 % druhov je známych výlučne zo sladkých vôd.

Nadrad PROTACANTHOPTERYGII (prvotríňoplutvovce)

Len dva rady Esociformes (šľukotvaré) a Salmoniformes (lososotvaré).

Sladkovodné a anadromné severnej pologule.

Rad SALMONIFORMES (lososotvaré)

Čeľaď SALMONIDAE (lososovité)

V D menej ako 16 lúčov; šupiny malé, viac ako 110 pozdĺž bočnej čiary; maxilla ozubená. Šesť rodov a asi 121 druhov.

Čeľaď COREGONINDE (sihovité)

V D menej ako 16 lúčov; šupiny veľké, menej ako 110 pozdĺž bočnej čiary; maxila bezzubá; Tri rody a až 88 druhov.

Čeľaď THYMALLIDAE (lipňovité)

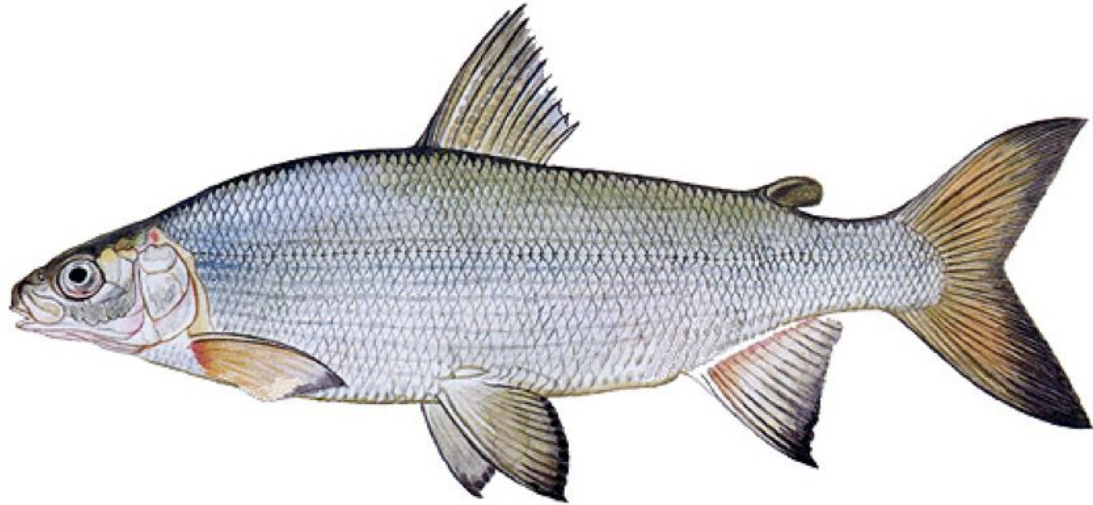
V D viac ako 17 lúčov; maxilla ozubená; Jeden rod a cca 18 druhov, väčšinou euroázijské, len jeden severoamerický (*T. arcticus*).

Lososotvaré (Salmoniformes)

Lososovitě (Salmonidae)

Sihovitě (Coregonidae)

Lipňovitě (Thymallidae)

Lipňovité (Thymallidae)

D V-VIII 12-17

A III-IV 9-10

Sp. br. (19)24-26(30)

BULLETIN LAMPETRA VIII: 103 – 126, 2017

**A REVIEW OF THE GENUS THYMALLUS (PISCES:
SALMONIFORMES, SALMONIDAE, THYMALLINAE)
WITH TAXONOMIC NOTES**

Yury V. DYLDIN, Lubomír HANEL, Vladimir I. ROMANOV & Jan PLESNÍK

1. *Thymallus thymallus* – lipeň tymiánový

Európa od Pyrenejí a riek Loire a Rhône až po pohorie Ural, od Škandinávie po horské rieky povodia Jadranu na východ od rieky Soča (Isonzo).

2. *Thymallus aeliani* – lipeň jadranský

Rieky Jadranského úmoria v severnom Taliansku (povodie riek Pád a Adige) a v západnom Slovinsku (horné povodie rieky Soča).

3. *Thymallus arcticus* – lipeň arktický

Od Pečory a tokov spodného Obu a Jeniseja až po spodný tok Leny a Kolymy.

4. *Thymallus nikolskyi* – lipeň obský

Rieky hornej časti povodia Obu a povodie rieky Tom.

5. *Thymallus brevicephalus* – lipeň krátkohlavý

Endemit jazera Markakoľ v Kazachstane.

6. *Thymallus brevirostris* – lipeň mongolský

Západné Mongolsko, tiež Čína (horný tok r. Irtyš) a Rusko (r. Chövd v Tuve).

7. *Thymallus svetovidovi* – lipeň jenisejský

Horné toky riek povodia Jeniseja.

8. *Thymallus nigrescens* – lipeň čierny

Endemit jazera Chövsgöl a jeho prítokov v severnom Mongolsku.

9. *Thymallus baicalensis* – lipeň bajkalský

Jazero Bajkal a jeho prítoky, tiež rieky Angara a Jenisej.

10. *Thymallus baicalolenensis* – lipeň bajkalolenský

Rieky a jazerá v povodí Bajkalu a povodie rieky Lena.

11. *Thymallus brevipinnis* – lipeň krátkoplutvý

Jazero Bajkal odkiaľ vystupuje do riek Barguzin a Selenga (až po hranice Mongolska) a tiež do Jeniseja.

12. *Thymallus pallasii* – lipeň východosibírsky

Rieky arktického pobrežia východnej Sibíre od rieky Chatangy po polostrov Čukotka, vrátane rieky Ola v Magadanskej oblasti (úmorie Ochtskéh o mora).

13. *Thymallus grubii* – lipeň hornoamurský

Horná a stredná časť povodia Amuru, tiež v rieke Ja-lu a Tumen.

14. *Thymallus tugarinae* – lipeň dolnoamurský

Severný Sachalin, rieka Amur (estuár, spodný a čiastočne stredný a horný tok), rieky Tatarského prielivu, Primorského kraja a rieky Uda a Tugur.

15. *Thymallus burejensis* – lipeň burejský

Endemit horného a stredného toku rieky Bureja v povodí Amuru.

16. *Thymallus flavomaculatus* – lipeň žltoškvrný

Horné toky väčších prítokov dolného povodia Amuru, niektoré prítoky rieky Ussuri, horné toky riek ústiacich do Ochotského mora (Uda, Tugur, Kiran, Nemui), Tatarského prielivu (Tumnin) a Japonského mora (Koppi, Botchi, Samarga, Edinka a Maksimovka).

17. *Thymallus mertensii* – lipeň kamčatský

Východná časť Čukotského polostrova, Koriacký autonómny okruh, polostrov Kamčatka a rieky južnej časti Tajmýrskeho polostrova.

18. *Thymallus yaluensis* – lipeň pestrý

Povodie rieky Jalu, Kórea a Čína.

19. *Thymallus signifer* – lipeň aljašský

Od riek východnej časti Čukotského polostrova až po rieky úmoria Arktického oceána Severnej Ameriky, severne od 62° s. š.

- 1 (2) Hlavica i rukoväť čeriesla a podnebné kostri ozubené. Spodná čeľusť sa pripája k lebke za zadným okrajom oka ..... ***Thymallus brevirostris*** – lipeň mongolský.
- 2 (1) Čerieslo i podnebné kosti neozubené. Spodná čeľusť sa pripája k lebke pred zadným okrajom oka.
- 3 (6) V chrbtovej plutve nie viac ako päť radov škvŕn rôznej veľkosti a tvaru.
- 4 (5) Vzorku chrbtovej plutvy tvorí štyri až päť relatívne rovnomerných radov červenokarmínových škvŕn oválneho tvaru, ktoré sa navzájom nespájajú a úzkeho lemu prechádzajúceho pozdĺž horného okraja plutvy. Výška zadnej časti chrbtovej plutvy oboch pohlaví je rovnaká alebo menšia ako výška prednej časti. Sfarbenie tela monotónne, striebisté. Počet šupín v bočnej čiare 76–91 (81). Počet rozvetvených lúčov v chrbtovej plutve 14–18 (15) ..... ***Thymallus nikolskyi*** – lipeň obšký
- 5 (4) Vzorku chrbtovej plutvy tvoria tri až štyri neúplné rady škvŕn, ktoré sú sústredené v zadnej časti. Niektoré škvŕny horného radu splyvajú s okrajom, ktorý prebieha pozdĺž hornej časti plutvy, tvoria široké a krátke pásy prechádzajúce do stredu lúčov. Výška zadnej časti plutvy samcov je zvyčajne väčšia ako výška prednej časti. Sfarbenie tela varíruje od sivočierneho až po čierne, nad brušnými plutvami je svetlokarmínová alebo červená škvŕna. Počet šupín v bočnej čiare 80–110 (97). Počet rozvetvených lúčov v chrbtovej plutve 10–15 (13) ..... ***Thymallus baicalensis*** – lipeň bajkalský
- 6 (3) V chrbtovej plutve viac ako päť radov škvŕn.
- 7 (8) Chvostové steblo a inzercia chvostovej plutvy červenej farby. Nad brušnými plutvami veľká škvŕna nepravidelného tvaru rovnakej farby. Výška hlavy pri zátylku 12,0–16,6 (14,0) %, predorzálna vzdialenosť 28,2–34,3 (31,1)% LSm ..... ***Thymallus arcticus*** – lipeň arktický
- 8 (7) Chvostové steblo a inzercia chvostovej plutvy žltotooranžovej farby. Nad brušnými plutvami môže byť svetločervený odtieň. Výška hlavy pri zátylku 15,6–18,2 (17,0) % a predorzálna vzdialenosť 33,0–37,0 (35,0) % LSm. .... ***Thymallus svetovidovi*** – lipeň jensejský

1 (2) Červenogaštanový lem pozdĺž horného okraja chrbtovej plutvy; na membráne medzi lúčmi zadnej časti chrbtovej plutvy krátke a dlhé pruhy paralelné s lúčmi .. **Thymallus burejensis** – lipeň burejský

2 (1) Červenogaštanový lem pozdĺž horného okraja chrbtovej plutvy; na membráne medzi lúčmi zadnej časti chrbtovej plutvy nie sú žiadne krátke a dlhé pruhy paralelné s lúčmi, ale škvrny iného tvaru.

3 (5) Medzi radmi šupín sínusovité jasno oranžové pruhy; malé malé čierne škvrny na bokoch dospelých jedincov chýbajú a ak sú prítomné, tak len v malom množstve iba v hlave.

4 (6) Lem pozdĺž horného okraja chrbtovej plutvy široký (až do 1 cm a viac), červeno-gaštanovej farby. Horný rad bodov a nižšie položené rady rovnobežné so bázou plutvy. Spodná časť plutvy pozostáva z bodov, ktoré môžu byť usporiadané šachovnicovo. Žltoranžová škvrna na posledných medzilúčo-vých membránach chýba. Telo vysoké, výrazne z bokov stlačené. Ústa lievikovité.

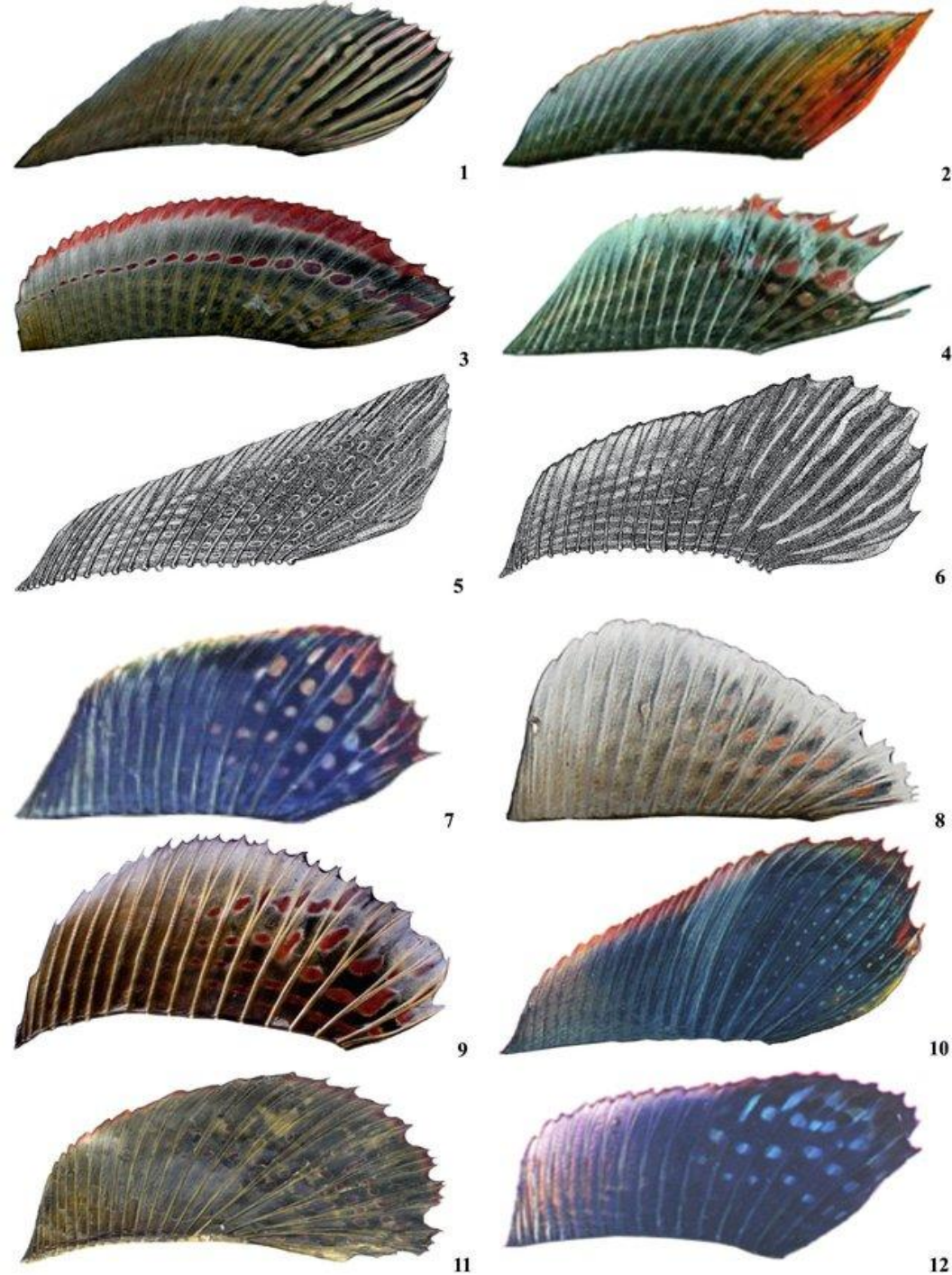
Absolútna dĺžka do 36 cm ..... **Thymallus tugarinae** – lipeň dolnoamurský

5 (3) Medzi radmi šupín nie sú jasno oranžové pruhy; namiesto nich je množstvo čiernych škvŕn ..... **Thymallus grubii** – lipeň

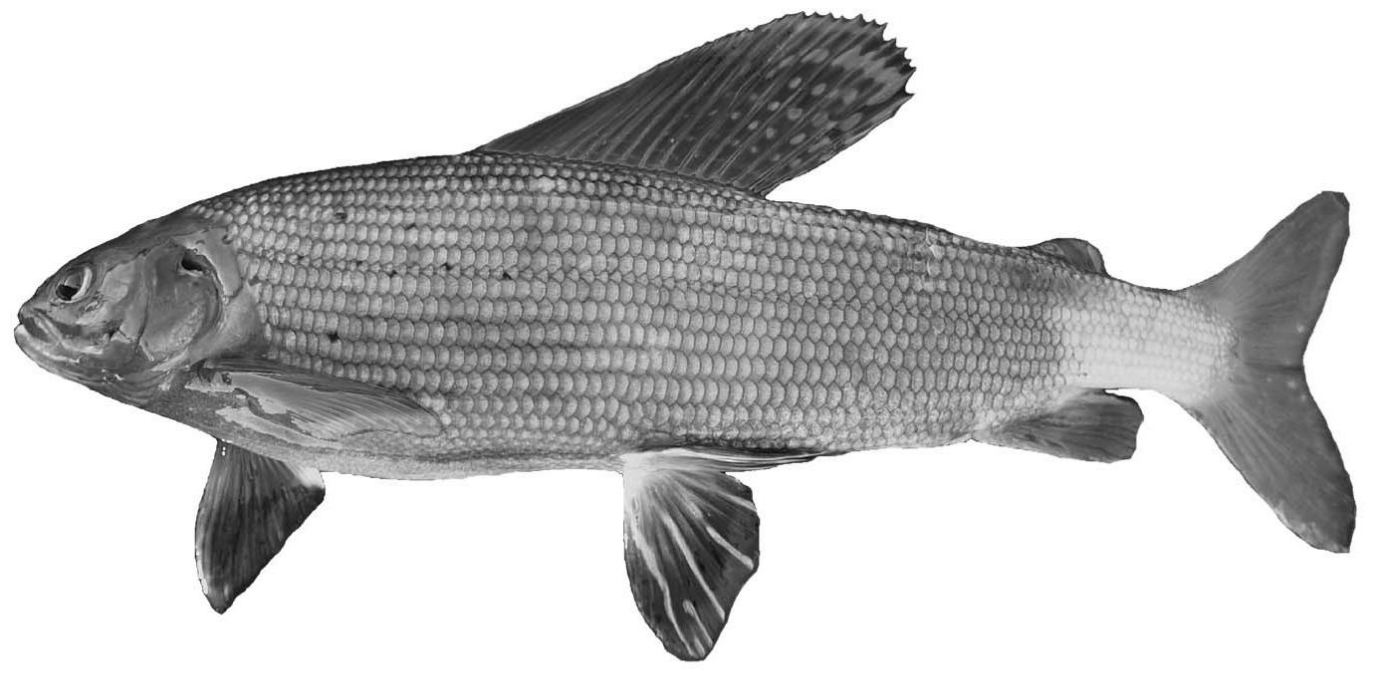
hornoamurský

6 (4) Lem pozdĺž horného okraja chrbtovej plutvy úzky, jasne červený. Pod lemom nie menej než päť radov škvŕn. Horný rad má vzostupnú podobu a riadky umiestnené nižšie sú rovnobežné s bázou plutvy. Spodná časť plutvy pozostáva zo škvŕn so širokými matnými okrajmi. Na posledných membránach medzi lúčmi dobre rozoznateľná škvrna. Telo podlhovasté. Ústa terminálne. Absolútna dĺžka do 45 cm ..... **Thymallus flavomaculatus** – lipeň žltoskvŕnný

- 1-*Thymallus burejensis*;
 2-*Thymallus flavomaculatus*;
 3-*Thymallus tugarinae*;
 4-*Thymallus baicalolenensis*;
 5-*Thymallus mertensii*;
 6-*Thymallus pallasii*;
 7-*Thymallus baicalensis*;
 8-*Thymallus brevirostris*;
 9-*Thymallus* sp. (pov. r. Chovd);
 10-*Thymallus arcticus*;
 11- *Thymallus arcticus*;
 12-*Thymallus brevipinnis*.

Il 73–87,
D1 7–9, D 2 12–15,
D 20–23,
vert. 50–52,
sb. 17–23,
pc 19–28.

***Thymallus svetovidovi* – lipeň jensejský**

***Thymallus svetovidovi* – lipen jensejský**

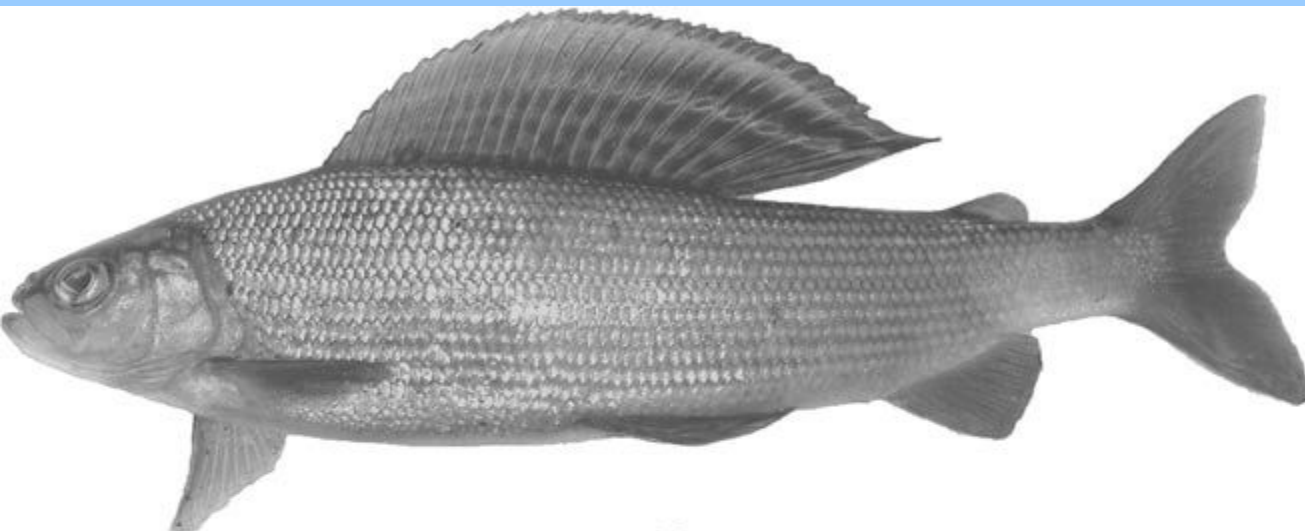

Thymallus baicalensis – lipeň bajkalský

***Thymallus brevirostris* – lipeň mongolský**

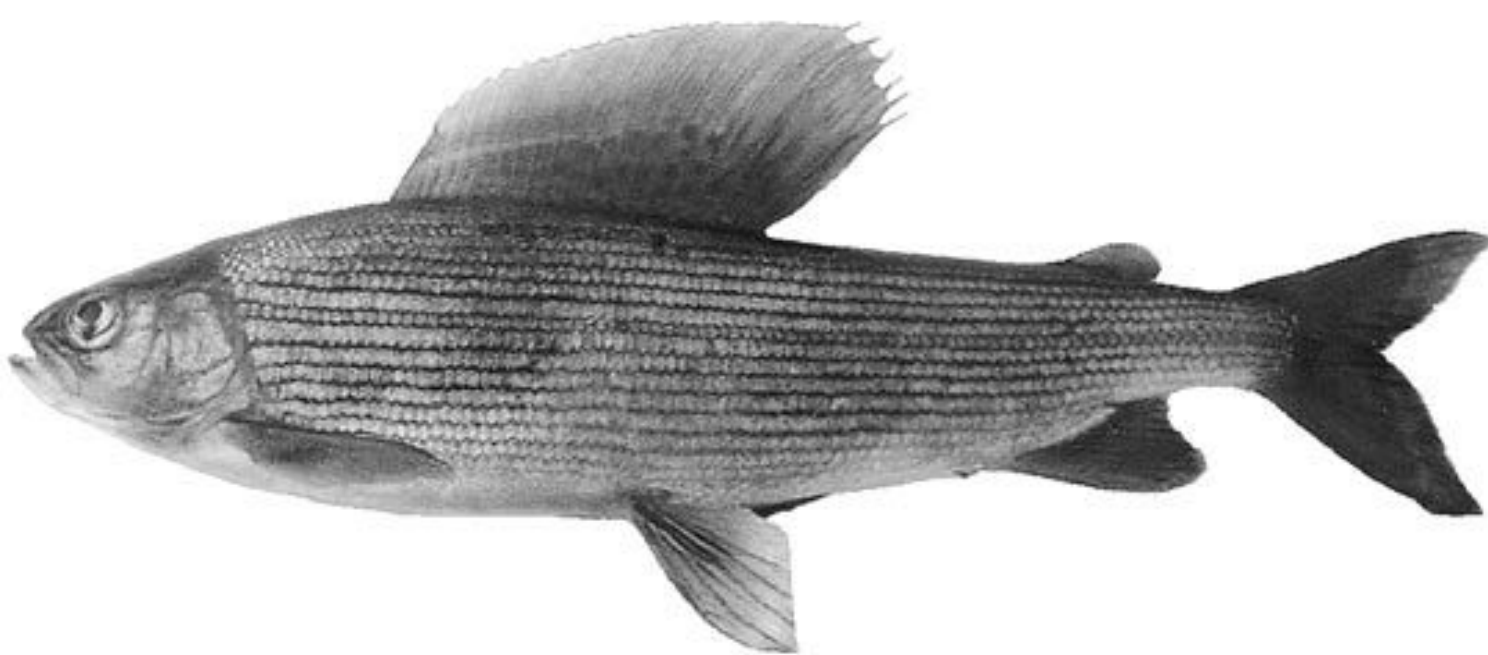

Lin. Lat. 75-96,
Sp. Br. 13-22,
r.br. 8-11,
D VII-XII 9-19,
A III-V 8-15
250 mm Lsm
vert 52-61.

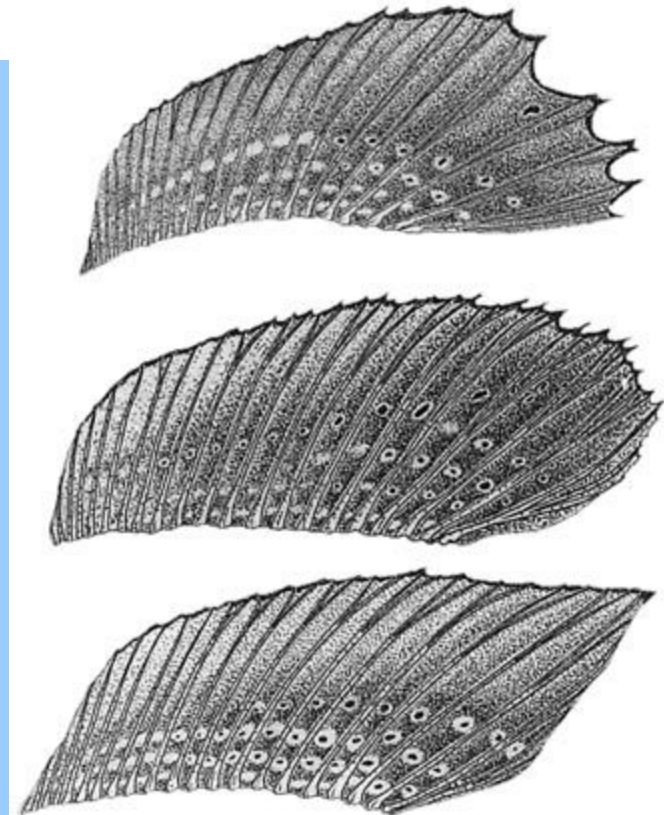
***Thymallus tugarinae* – lipeň dolnoamurský**

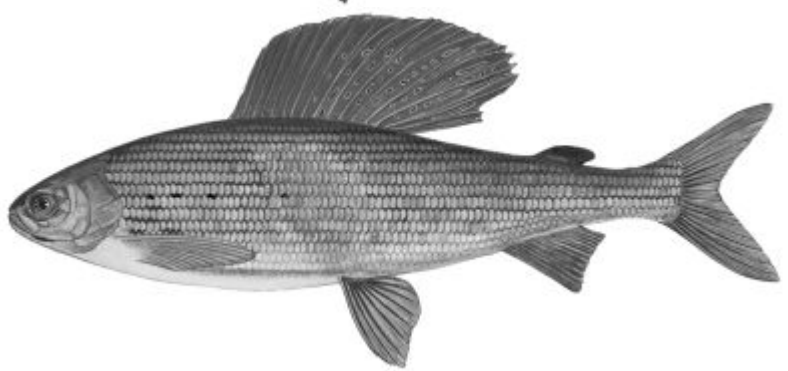
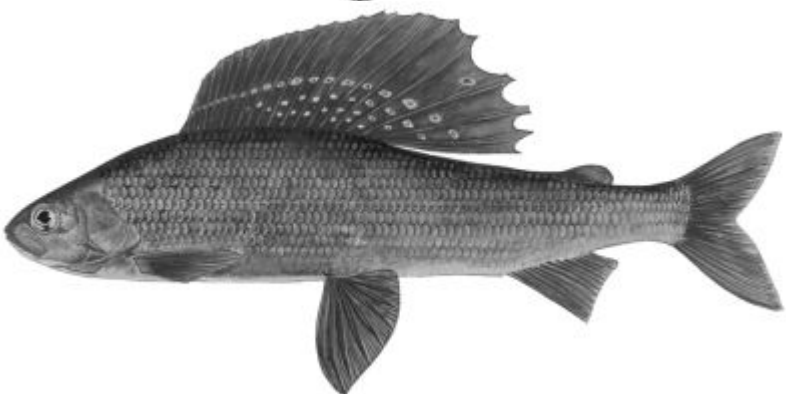
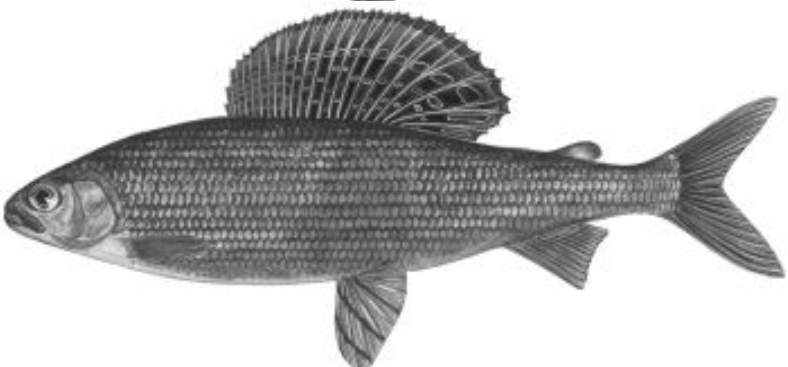
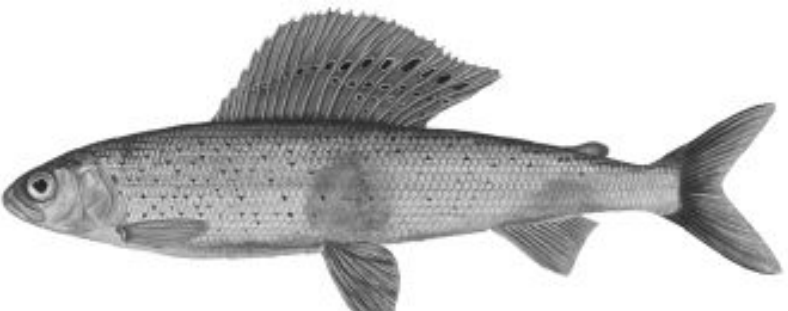

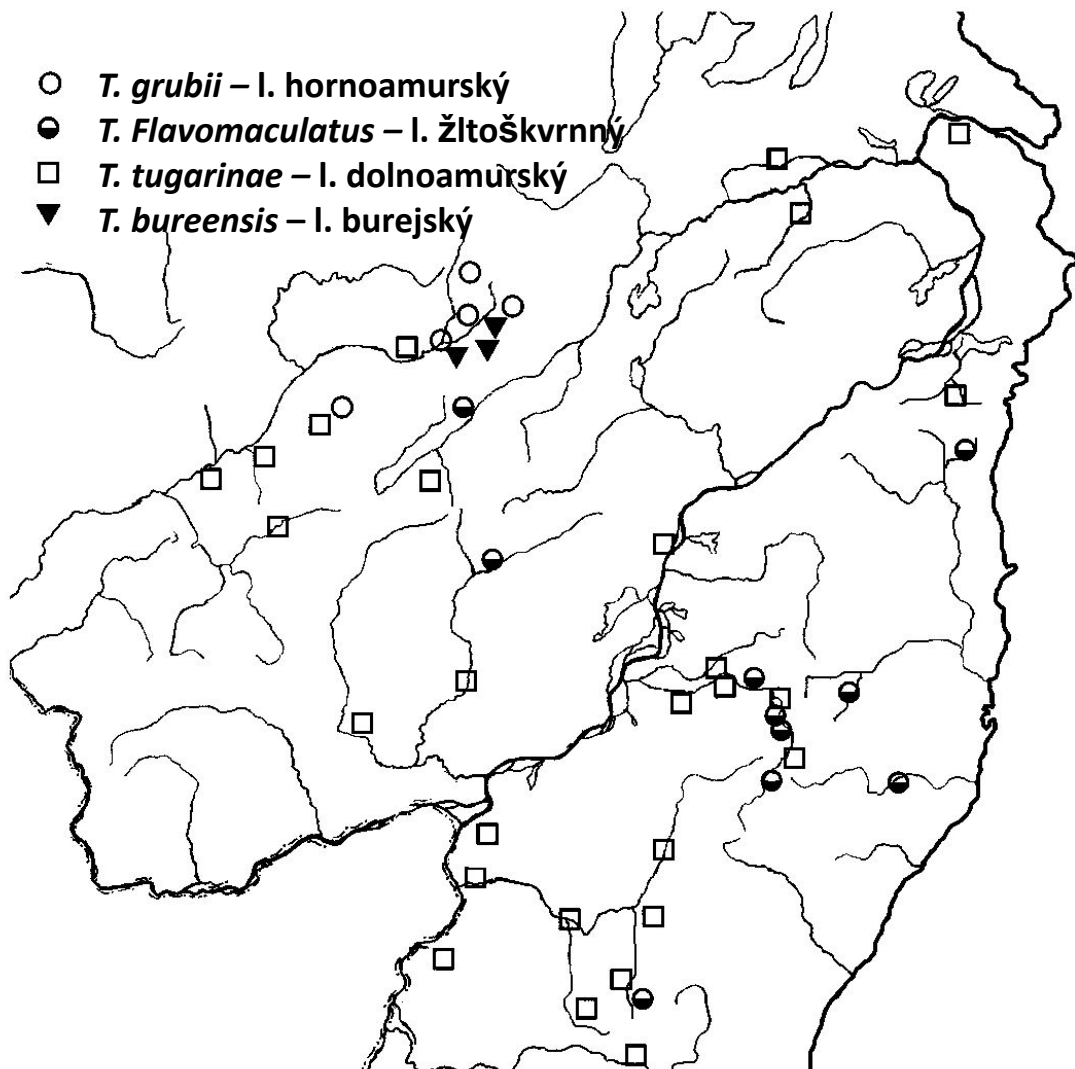

***Thymallus flavomaculatus* – lipeň žltoškvrný**

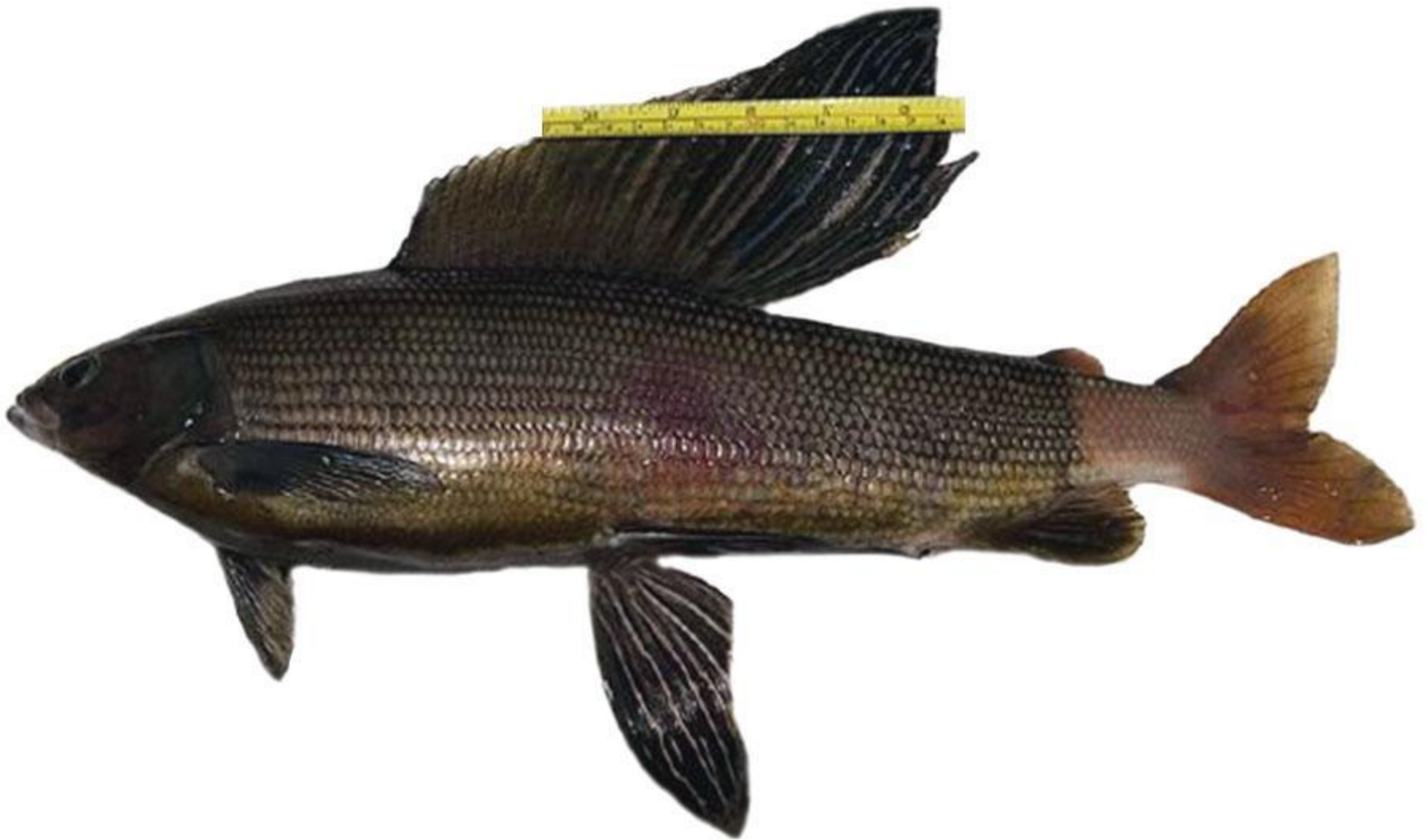

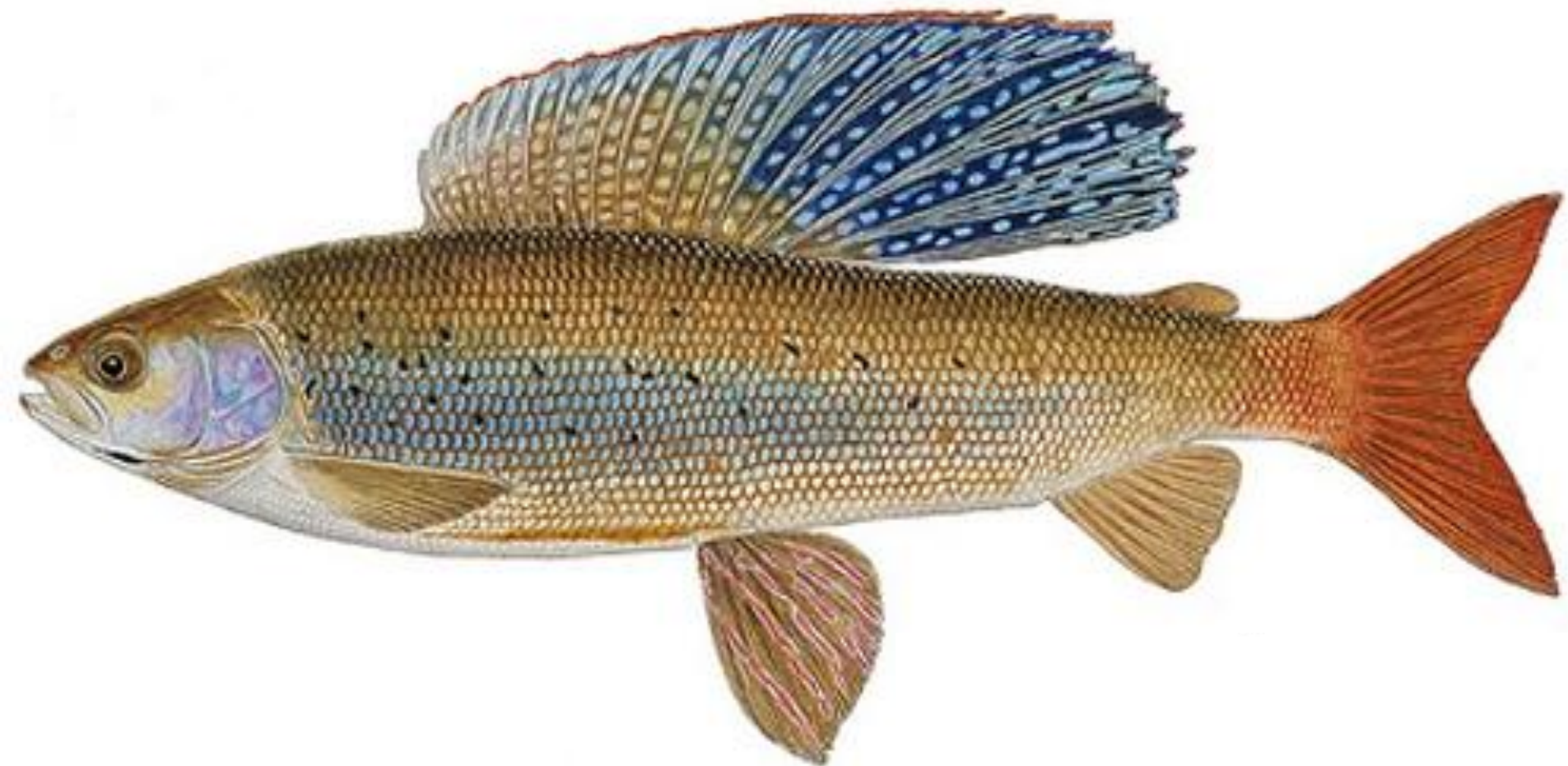
- *T. grubii* – l. hornoamurský
- *T. Flavomaculatus* – l. žltoškvrný
- *T. tugarinae* – l. dolnoamurský
- ▼ *T. burensis* – l. burejský

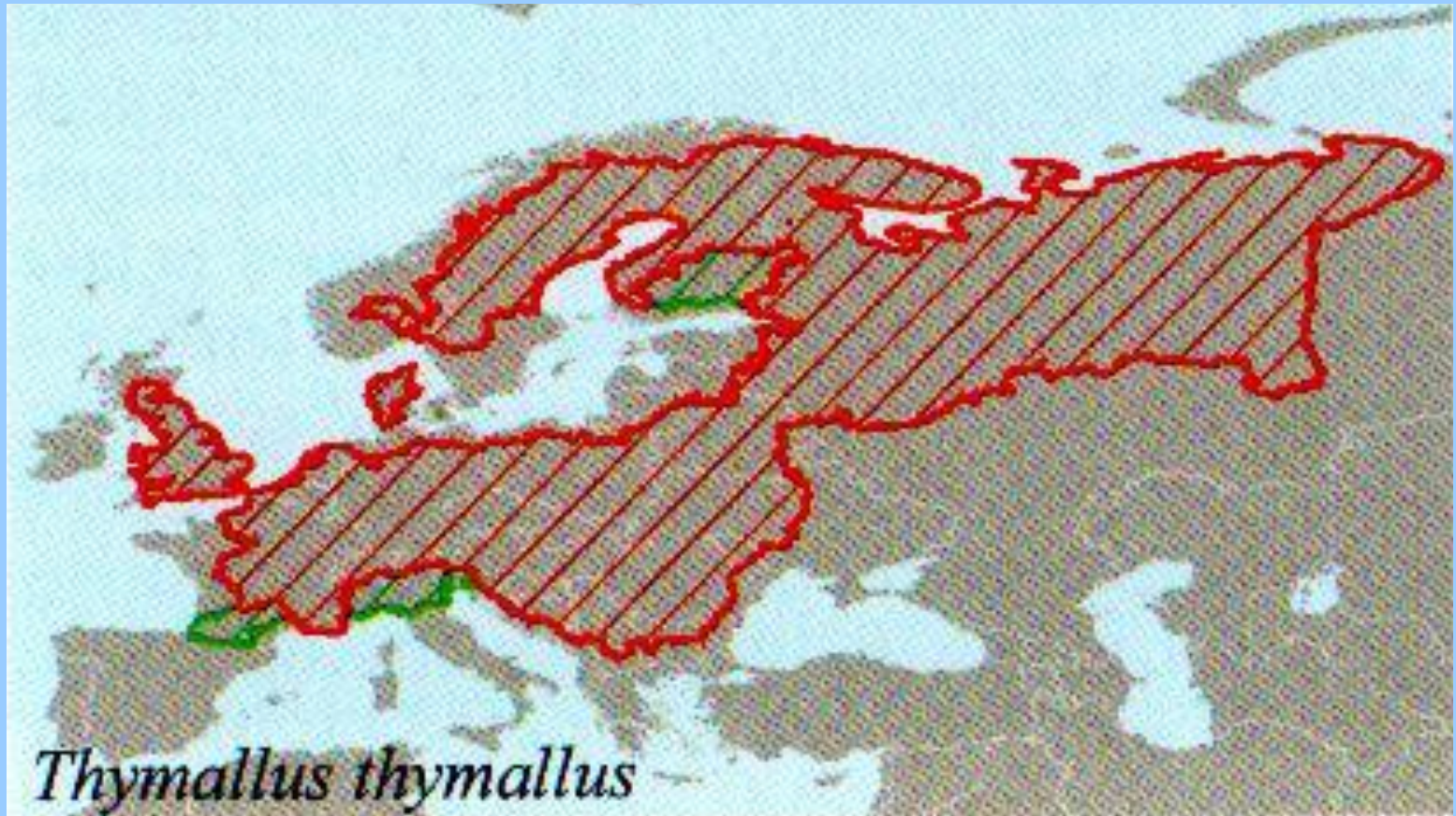
Thymallus burejensis

***Thymallus signifer* – lipeň aljašský**

Thymallus thymallus

Ďakujem za
pozornosť